

VVC - standpunt ten aanzien van het Vlaams regeerakkoord 2009-2014

Het Vlaams regeerakkoord werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement op woensdag 15 juli.

Het document telt een zestal grote hoofdstukken waarbij we de bijdrage over cultuur terugvinden in het hoofdstuk getiteld 'Inzetten op een warme samenleving'. Maar ook in andere hoofdstukken vinden we aanzetten die van belang kunnen zijn voor de cultuur- en gemeenschapscentra.

In de inleiding op de tekst stelt de Vlaamse regering dat zij 'in de huidige moeilijke economische en budgettaire omstandigheden beslissingen wil en moet nemen die niet alleen waardevol en weldoordacht, maar ook haalbaar - d.w.z. betaalbaar en uitvoerbaar - zijn. Daarbij zal zij verder inzetten op de methode van het participatief beleid met een grote betrokkenheid van het middenveld'.

In dit kader heeft de raad van bestuur van de VVC dit regeerakkoord besproken en vergeleken met het eigen memorandum. Dit standpunt zal - samen met de Beleidsnota Cultuur - verder besproken worden in het categoriaal overleg van de cultuurcentra en van de gemeenschapscentra en mede uitgangspunt vormen voor een visievorming op de toekomstige ontwikkeling van de werksoort.

Een algemene beleidsintentie

De Vlaamse regering wil dat de levenskwaliteit in Vlaanderen in 2020 aan de top staat. Dit kan alleen door de participatie aan sport en cultuur aanzienlijk te verhogen. De Vlaamse regering heeft dan ook de ambitie om te blijven investeren in een breed cultuur-, sport-, vrijetijds- en jeugdbeleid waarbij maatschappelijk engagement, participatie, interculturaliteit en sociale cohesie centraal staan.

In dit kader bevestigt de Vlaamse regering het belang van sectorale subsidiestromen voor het lokale jeugd-, cultuur-, sport- en erfgoedbeleid (pag.69).

Deze intentie komt tegemoet aan onze vraag naar sectorspecifieke subsidies voor de cultuur- en gemeenschapscentra.

Het decreet lokaal cultuurbeleid

Het decreet lokaal cultuurbeleid wordt in het hoofdstuk 'Cultuur, Jeugd en Sport' (pag. 70) twee maal vernoemd.

Een eerste maal in het kader van een betere afstemming van productie, aanbod en spreiding. De Vlaamse regering kiest voor een evaluatie van het Kunstendecreet waarbij - met behoud van de eigen artistieke logica - onder andere de aansluiting op het decreet Lokaal Cultuurbeleid bijzondere aandacht verdient.

De rol van de cultuur- en gemeenschapscentra in deze betere afstemming is evident alhoewel de werksoort in het regeerakkoord niet vermeld wordt in tegenstelling tot de bijdrage van de administratie waar de cultuur- en gemeenschapscentra opgeroepen worden om een verscherpte aandacht te hebben voor nieuwe kunstenaars en initiatieven. De werksoort is vragende partij om betrokken te worden bij de evaluatie van het Kunstendecreet wat betreft de betere afstemming van productie, aanbod en spreiding.

In een andere passage stelt de Vlaamse regering dat zij betreffende het lokaal cultuurbeleid verder zal investeren in het wegwerken van blinde vlekken en het stimuleren van gemeenschapsvorming en dat zij kiest voor meer sturing op prioritaire doelstellingen en minder op instellingen met minder planlast als gevolg.

Bij deze laatste passage wil de VVC volgende kanttekeningen plaatsen:

- Het regeerakkoord blijft wel heel vaag over de evaluatie van het decreet Lokaal Cultuurbeleid zoals voorzien in Artikel 32. Dit artikel bepaalt dat tijdens het voorlaatste jaar van de looptijd van het cultuurbeleidsplan of het beleidsplan van het cultuurcentrum de administratie een alomvattend verslag maakt over de werking van de cultuurcentra op basis van visitaties. Een grondige evaluatie van het decreet Lokaal Cultuurbeleid dringt zich dus op. Het is aan de minister om in de Beleidsnota Cultuur hiervoor de nodige en meer concrete voorzetten te geven. Ook hier is de werksoort vragende partij en zal tijdig - via de VVC - concrete voorstellen doen. Het VVC - memorandum geeft hiervoor reeds de eerste aanzetten.
- Het meer sturen op doelstellingen en minder op instellingen is een zeer theoretische stelling die jammer genoeg uit het verleden werd overgenomen. Het realiseren van ambitieuze doelstellingen heeft sterke instellingen nodig. De VVC betreurt dat doelstellingen en instellingen blijkbaar als tegengestelden worden beschouwd. In hetzelfde hoofdstuk wordt de functie van de 'grote Vlaamse cultuurinstellingen' als symbool van een Vlaams kunstenbeleid erkend en gehonoreerd. En terecht. Het is dan ook evident dat de functie van het cultuurcentrum op het Vlaams niveau wordt erkend als symbool van een Vlaams cultuurspreidingsbeleid.

In het onderdeel 'Minder bestuurlijke drukte door een interne staatshervorming' (pag. 84-85) vinden we ook een passage terug die gevolgen kan hebben voor het decreet lokaal cultuurbeleid. De Vlaamse regering wil in het kader van de planlastvermindering komen tot een legislatuurplan voor de lokale en provinciale besturen. Dit betekent dat de verschillende plannen die de lokale en provinciale besturen nu maken (o.a. het cultuurbeleidsplan) verdwijnen en worden geïntegreerd in een meerjarenplan.

Op gemeentelijk niveau is dit inderdaad een planlastvermindering. Er zal enkel in grote principes nog aandacht zijn voor het cultuur- of gemeenschapscentrum. Dit is een kans voor elk cultuur- en gemeenschapscentrum om zich - via een eigen beleidsplan en jaarlijkse actieplannen - te positioneren.

De rol van het provinciale niveau

Het regeerakkoord vermeldt in het hoofdstuk 'Minder bestuurlijke drukte door een interne staatshervorming' (pag. 84) dat de Vlaamse regering met de lokale en provinciale besturen goede taakafspraken zal maken zodat het aantal interveniërende bestuurslagen per beleidssector gereduceerd wordt tot maximaal twee. Tevens wordt gesteld dat men - na overleg - zal komen tot een sluitende lijst van provinciale bevoegdheden die een grondgebonden (= gewestelijk) karakter hebben.

Uit deze passages kan je besluiten dat de provincies cultuur als bevoegdheid moeten laten vallen gezien cultuur een gemeenschapsbevoegdheid is. Dit is ook de vraag die de voorzitter van de VVP en gedeputeerde Jos Geuens van Antwerpen zich stelt in Knack van 19 augustus waarbij hij vreest dat er snel een opstand van de sector zal komen. Hij vindt het logisch dat provincies ook instaan voor culturele instellingen met een bovenlokale dimensie en vraagt zich af wie dat geld zal neertellen als de provincies cultuur als bevoegdheid moeten laten vallen.

In het VVC - memorandum wordt juist een grotere bijdrage gevraagd vanuit het provinciale niveau voor alle cultuurcentra en voor sommige gemeenschapscentra omwille van hun regionale werking.

De VVC vraagt dan ook snel duidelijkheid van de Vlaamse regering over de bedoeling en de uitwerking van deze intentie.

Cultuureducatie

In het hoofdstuk 'Cultuur, Jeugd en Sport' (pag. 69 en 71) stelt de Vlaamse regering dat zij de culturele competenties wil verhogen - via een samenwerking tussen onderwijs, amateurkunsten, sociaal-cultureel werk, kunsten - en erfgoedorganisaties. Dit wordt nog verder geconcretiseerd naar kinderen en jongeren waarbij men hen wil stimuleren in hun culturele beleving via de weg van de cultuureducatie. Ook in het hoofdstuk over het onderwijs komt dit element diverse keren aan bod. De participatie van alle leerlingen aan het sociale en culturele leven moet via de uitbouw van een brede school verhoogd worden (pag. 23). Een ruime cultuurparticipatie vereist een versterking van kunst- en cultuureducatie in het leerplichtonderwijs (pag. 25).

In dit verband is de rol van de cultuur- en gemeenschapscentra evident. De VVC pleit voor de uitvoering en de implementatie van het rapport 'Gedeeld Verbeeld' en is vragende partij om hierbij betrokken te worden.

Het creëren van een duurzaam infrastructuurfonds

In het memorandum vraagt de VVC de creatie van een duurzaam infrastructuurfonds waarbij de noodzakelijke onderhoudsrenovatie van verouderde gebouwen gecombineerd wordt met vernieuwende en duurzame ecologische investeringen.

In het hoofdstuk 'Cultuur, Jeugd en Sport' (pag. 69) voorziet de Vlaamse regering de nodige middelen voor een meerjarenplan culturele infrastructuur op basis van een inventaris van zowel de private als de publieke infrastructuur. Niet alleen het gebruik wil de Vlaamse regering bevorderen maar ook de duurzaamheid en de architecturale kwaliteit. Ze streeft daarbij naar een systeem van cofinanciering van de Vlaamse, lokale en provinciale overheden en private partners naar analogie met het Sportinfrastructuurfonds. Bij de besteding van de middelen zal de Vlaamse regering wel voorrang geven aan de eigen infrastructuur.

In het hoofdstuk 'Naar een groene economie' (pag.34) is er sprake van een 'Groen Investeringsfonds' waarbij bedrijven die investeringen doorvoeren die hun energie - en materiaalgebruik verbeteren goedkoop kunnen lenen. Hiertoe zal gebruikt gemaakt worden van een eco - efficiëntiescan die mogelijke eco - efficiëntieverbeteringen aan het licht kan brengen (pag. 52)

In het hoofdstuk 'Verstandig omgaan met energie' (pag.53) wil de Vlaamse regering publieke en private instellingen met een aanzienlijk energieverbruik ondersteunen en stimuleren om ter beperking van hun energieverbruik en hun broeikasuitstoot sectorovereenkomsten met een bindend karakter te maken.

Dit zijn allemaal aanzetten die in de richting gaan van een duurzaam infrastructuurfonds. Vraag is alleen hoe de combinatie van deze intenties kan leiden tot de nodige financiële middelen voor het stimuleren van een duurzame verbouwing van de bestaande cultuur- en gemeenschapscentra. De steden en gemeenten, als eigenaar van de gebouwen, zullen het initiatief moeten nemen. Enige Vlaamse ondersteuning kan hierbij doorslaggevend zijn. We vragen aan de minister van cultuur, tevens minister van Leefmilieu en Natuur, om hier concrete pistes uit te tekenen.

De Europese en internationale dimensie

Wat het internationaal cultuurbeleid betreft wordt in het hoofdstuk 'Cultuur, Jeugd en Sport' (pag. 70) gesteld dat het in grote mate door de particuliere organisaties autonoom wordt ingevuld op basis van een enveloppenfinanciering. De Vlaamse regering zal aanvullend aandacht besteden aan de aanwezigheid op belangrijke politieke en beleidsfora, aan de zichtbaarheid op internationale toonmomenten en manifestaties en aan een intensieve samenwerking met landen en regio's.

Het is aan de minister van cultuur om deze vage intenties in te vullen.

De administratie pleit in haar bijdrage (pag. 25 e.v.)voor een bijkomende investering in de internationale werking van de verschillende actoren via projectmatige of structurele subsidies. Op die manier kan de Vlaamse regering tegemoet komen aan onze vragen gesteld in het memorandum wat betreft de ondersteuning van internationale programmering, de subsidiëring van de daarbij horende prospectie en de ondersteuning van het Europees Netwerk van Culturele Centra dat een platform biedt voor contacten, ervaringsuitwisseling en concrete samenwerking met Europese collega's.

De maximumfactuur

In het hoofdstuk 'Omgaan met gelijke kansen en diversiteit (pag. 25) is het de intentie van de Vlaamse regering om de repercussies van de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs en van de maximumfactuur te evalueren.

De VVC vraagt hierbij betrokken te worden vanuit de culturele sector. Als voorbereiding hiertoe verzamelen we jaarlijks de cijfergegevens over de evolutie van de schoolprogrammering in de cultuur- en gemeenschapscentra om de invloed van de maximumfactuur op deze programmering na te gaan. Deze kwantitatieve gegevens zullen- zoals in de voorbije jaren, bezorgd worden aan de minister van onderwijs. Ze kunnen dan vergeleken worden met het cijfermateriaal van het steunpunt Studie en Scholloopbanen.

Een wetenschappelijk onderzoek naar de plaats van de kunsten in de samenleving

De administratie pleit in haar bijdrage voor de Vlaamse regering (pag.37) voor grondig beleidsonderzoek o.a. een analyse en tendensen in het kunstenlandschap en een betere monitoring van het sociaal - cultureel veld.

In het hoofdstuk 'Cultuur, Jeugd en Sport' (pag. 71) is er alleen nog sprake van het ontwikkelen van een monitoringsinstrument voor de sociaal - culturele sector om de tendensen in de sector in kaart te brengen en de maatschappelijke positie te versterken. Indien deze Vlaamse regering het Kunstendecreet grondig wil evalueren, is grondig beleidsonderzoek in het Kunstenveld nodig. Dit onderzoek zou ook tegemoet komen aan de vraag in het VVC - memorandum om nieuwe ijkpunten uit te zetten voor een Vlaams cultuurbeleid waarbij de plaats en de opdrachten van diverse culturele actoren verduidelijkt wordt wat de afstemming van productie, aanbod en spreiding ten goede zal komen.

Het afstemmen van de verschillende Vlaamse regelgevingen

Op diverse plaatsen in het regeerakkoord wordt het belang van samenwerking tussen diverse beleidsdomeinen en de integratie van de regelgeving beklemtoond. Dit komt tegemoet aan de vraag uit het VVC - memorandum naar een betere afstemming van de Vlaamse regelgeving.

Tot slot

In deze regeerverklaring zitten sterktes en kansen, maar ook zwaktes en bedreigingen. Veel meer zal duidelijk worden in de verschillende Beleidsnota's van de bevoegde ministers. We roepen deze ministers - en specifiek de minister van cultuur - dan ook op de uitgangsintentie van de Vlaamse regering - inzetten op de methode van het participatief beleid met een grote betrokkenheid van het middenveld - bij het opstellen van hun beleidsnota's in de praktijk om te zetten.

Documenten

'Vlaanderen 2009 - 2014. Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden' - Regeerakkoord juli 2009

'Bijdrage Vlaamse administratie aan het regeerprogramma van de aantredende Vlaamse regering. Beleidsspecifieke bijdrage. Deel 3.8 Cultuur, Jeugd, Sport en Media' - mei 2008

VVC - memorandum

'De provincies moeten opnieuw uitgevonden worden' - Een interview in Knack van 19 augustus met Jos Geuens, voorzitter van de VVP en gedeputeerde van de provincie Antwerpen.

Goedgekeurd door de raad van bestuur van de VVC op woensdag 9 september.